

Halsbandsflugsnappare

Halsbandsflugsnappare ersätter till stor del svartvit flugsnappare på Gotland och norra Öland. Tidigare var den mest känd från lövängar, där det finns god tillgång på naturliga boplatser, men sedan tillgången på holkar har ökat har den spridit sig till andra miljöer. Den svenska populationen är en utpost av en mer sammanhängande utbredning i östra Europa. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Halsbandsflugsnapparen förknippas i Sverige i stor utsträckning med lövängar (särskilt de gotländska ängerna) och andra halvöppna lövträdsmiljöer med gles trädskikt av till exempel ask, ek och andra ädellövträd. Den finns numera i ökande grad även i trädgårdar och parker, i täta lövskogar och även sparsamt i ren tallskog. Den viktigaste faktorn för halsbandsflugsnappare är förekomst av lämpliga boplatser. Arten är hålhäckare och häckar i samma typ av håligheter som svartvit flugsnappare och mesar som talgoxe och blåmes. Den utnyttjar såväl naturliga hål i levande eller delvis döda lövträd som småfågelholkar. Halsbandsflugsnapparen är konkurrenskraftig mot svartvit flugsnappare och mesar.

Utbredning och regionala skillnader

Halsbandsflugsnappare har sedan länge en stark förekomst på Gotland. Sedan mitten av 1900-talet har arten expanderat på Öland, främst på den norra delen. På fastlandet är endast tillfälliga häckningar kända.

Indikator på skyddsvärd skog

Halsbandsflugsnapparen är i allmänhet inte en indikator för skyddsvärd skog. Rika förekomster i områden där det saknas holkar indikerar skog med god tillgång på naturliga bohål.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Arten missgynnas när lövängar och äldre lövskog omförs till produktionsbestånd, inte minst genom minskad tillgång på lämpliga bohål.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inkl. plantering, markberedning,

- röjning) under perioden 10 maj–20 juli inom revir med halsbandsflugsnappare.
- Spara alla hålträd vid gallring och föryngringsavverkning. Det gäller också grövre lövträd som ek, ask eller alm, särskilt om de har förutsättningar att få naturliga håligheter (dålig kondition, döda grenar eller liknande).
 - Skogsbruk i igenväxande lövängar och liknande miljöer bör inte förekomma. Alla skogliga åtgärder i sådana miljöer bör inriktas på naturvård.
 - Spara hänsynsträd av lövträd (helst ädellövträd), spridda eller i grupp.
 - Håll borta gran från genom selektiv avverkning.
 - Plantera inte gran på tidigare lövdominerade marker.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Arten gynnas starkt av att man sätter upp småfågelholkar.
- Avveckla gran och satsa på ädla lövträd i områden tidigare bevuxna med ädellövskog.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande halsbandsflugsnappare är i normalfallet inte i behov av områdesskydd. Arten gynnas dock av naturvårdsavsättningar i gamla lövängar och andra rika lövskogsmarker.

Skogsvårdslagstiftningen

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo­gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd, hassel, lind, lönn, ask och alm, eller bärande träd (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogs­karaktär, örtrika bestånd på kalkrika marker, äldre hassellundar, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Det är förbjudet att omvandla bestånd med ädellövskog till annan skog. Om man avverkar, förutom vid röjning eller gallring, ska man anlägga ny ädellövskog på området (SVL 25 §).

Lästips

Artfakta för halsbandsflugsnappare. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102625>.

Populationsstorlek: 5800 par

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 25 %

2001–2012: ökning 15 %

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja

